

Justitieutskottets betänkande

1977/78:8

med anledning av motion om brottsbalkens regler om obehörig befattning med hemlig uppgift

Motionen

I motionen 1976/77:87 av Per Gahrton (fp) hemställs att riksdagen beslutar upphäva 19 kap. 8 § brottsbalken (BrB).

Motionären anger syftet med yrkandet vara att åstadkomma en sådan reglering av tryckfriheten att större frihet skapas för kritiska journalister att fritt granska samhällets olika inrättningar. Mot bakgrund av erfarenheter från den s. k. IB-affären kritiserar motionären viss av riksdagen under våren 1976 beslutad lagstiftning på det straffrättsliga och tryckfrihetsrättsliga området. Motionären vänder sig mot det då i BrB införda straffstadgandet om grov obehörig befattning med hemlig uppgift (19 kap. 8 § BrB) och mot riksdagens samtida beslut att uppta detta brott i bestämmelsen i tryckfrihetsförordningen (TF) om undantag från meddelares ansvarsfrihet (7 kap. 3 § TF). Motionären uttalar att det nya stadgandet i 19 kap. 8 § BrB bara har ett syfte, nämligen att tillåta genombrytning av meddelarskyddet i fråga om en del av de brott som enligt den nya straffrättsliga lagstiftningen inte längre definieras som spioneri. Till stöd för sitt yrkande åberopar motionären kritiska uttalanden som under förarbetena till den tryckfrihetsrättsliga lagstiftningen gjorts i det aktuella hänseendet av Sveriges författarförbund, Frilandsklubben inom Svenska journalistförbundet, Pressens samarbetsnämnd och hovrätten över Skåne och Blekinge. Motionären pekar på att en väg att nå den önskade förstärkningen av meddelarskyddet skulle vara att genomföra ändring i tryckfrihetsförordningen. Han avvisar emellertid en sådan lösning och förordar att i stället BrB:s bestämmelse om grov obehörig befattning med hemlig uppgift avskaffas.

Gällande rätt – 1976 års lagstiftning

Spioneri och obehörig befattning med hemlig uppgift

Gällande bestämmelser i 19 kap. 5 och 6 §§ BrB om spioneri resp. grovt spioneri fick i allt väsentligt sin nuvarande utformning vid den reform av dåvarande strafflagens regler om brott mot staten och allmänheten som genomfördes år 1948 (prop. 1948:80 och 144, ILU 1948:39 och rskr 1948:379). Vid BrB:s tillkomst överfördes bestämmelserna från strafflagen till BrB i stort sett utan annan ändring än att straffskalorna justerades.

De olika slag av handlingar som omfattas av straffbestämmelsen om spioneri är anskaffande, befordrande, lämnande och annat röjande. Före-

målet för någon av dessa handlingar är uppgift, som rör försvarsverk, vapen, förråd, import, export eller annat förhållande och vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för rikets försvar eller för folkförsörjningen vid krig eller av krig föranledda utomordentliga förhållanden eller eljest för rikets säkerhet. Handlingen skall ha skett obehörigen, dvs. den skall inte på grund av särskilda förhållanden vara tillåten. I subjektivt hänseende gäller, i överensstämmelse med vad i allmänhet gäller brott enligt BrB, att brottets objektiva bestämmelser skall täckas av uppsåt från gärningsmannens sida och att detta uppsåt i och för sig inte behöver vara direkt utan att straffbarhet föreligger även i fall då endast s. k. indirekt eller eventuellt uppsåt föreligger. Därutöver gäller emellertid i subjektivt hänseende att handlingen skall ske i uppsåt att gå främmande makt till handa. Här är som inledningsvis framhållits att märka att även i detta senare hänseende straffbarhet föreligger redan vid indirekt eller eventuellt uppsåt.

Som spion kan alltså enligt gällande rätt även den dömas som visserligen inte åsyftar att gå främmande makt till handa men inser att hans gärning nödvändigtvis måste få detta till följd (indirekt uppsåt). Han kan också dömas om han inser att gärningen medför risk för en sådan effekt och det måste antas att han inte skulle ha avstått från gärningen även om han hade varit säker på att den skulle medföra effekten (eventuellt uppsåt).

Den som utan uppsåt att gå främmande makt till handa men i övrigt uppsåtligen begår gärning som till sina objektiva bestämmelser överensstämmer med gärningsbeskrivningen för spioneri, med det tillägget att gärningen skall avse uppgift som rör förhållande av hemlig natur, straffas enligt gällande rätt för obehörig befattning med hemlig uppgift (19 kap. 7 § första stycket). Straffskalan omfattar böter eller fängelse i högst två år eller, om riket var i krig, böter eller fängelse i högst fyra år.

Under "förhållande av hemlig natur" inbegrips endast sådant som verkligen är avsett att hemlighållas och inte heller redan blivit allmänt känt. För att ett visst förhållande skall kunna anses vara avsett att hemlighållas bör denna avsikt i regel ha kommit till uttryck på något sätt. Förutom genom anbringande av hemligstämpel kan detta ha skett genom order till underlydande eller anslag om förbud för obehöriga att vinna tillträde o. d. I undantagsfall kan ett visst förhållande – t. ex. militära positioner under krig – vara sådant att det i och för sig framgår att förhållandet är av hemlig natur.

Innebörden av den nuvarande regleringen av spioneribrottet i 19 kap. 5 § BrB belystes i samband med den s. k. IB-affären, då en journalist fälldes till ansvar för spioneri för att han anskaffat och – genom överlämnande till tidningsredaktion – röjt uppgifter vilkas uppenbarande för främmande makt kunde medföra men för rikets försvar. I anslutning härtill tillkallades en utredningsman med uppgift att se över spioneribestämmelserna och även i övrigt utreda frågan om ändringar i bestämmelserna i 19 kap. BrB om brott mot rikets säkerhet. Den sakkunnige redovisade resultatet av sin översyn i

betänkandet (Ds Ju 1975:16) Spioneribrottet m. m. På grundval av betänkandet och remissyttranden däröver framlades i prop. 1975/76:174 förslag till ändringar i brottsbalkens bestämmelser om spioneri och vissa andra brott mot rikets säkerhet m. m.

I det s. k. IB-målet konstaterades att den tilltalade måste ha insett att offentliggörandet av de i målet ifrågavarande uppgifterna med nödvändighet skulle innebära en fördel för främmande makt samt att såväl anskaffandet som röjandet av uppgifterna således i vart fall skett med s. k. indirekt uppsåt att gå främmande makt till handa (se prop. s. 19 och 54 samt SvJT 1974 rf s. 84). Som det anfördes i propositionen hade bedömningen i detta mål att även annan form av uppsåt än direkt uppsåt räcker för straffbarhet – av den allmänna debatten i massmedia att döma – tett sig främmande och nära nog oförenlig med spioneribegreppet.

Mot den angivna bakgrunden uttalade departementschefen att han fann det vara självklart att en brottsbenämning inte bör omfatta mera än vad som för det allmänna rättsmedvetandet framstår som naturligt. För en bred allmänhet tedde det sig enligt departementschefen oförklarligt att redan indirekt uppsåt att gå främmande makt till handa är tillfyllest för att någon skall kunna fällas till ansvar för spioneri. Från denna utgångspunkt och med hänsyn till att beteckningen spioneri för allmänheten kommit att framstå som särskilt värdeladdad ansåg departementschefen det naturligt att brottsbenämningen spioneri begränsades till förfaranden där gärningsmannen handlar i syfte att gå främmande makt till handa. Enligt departementschefens överväganden borde beteckningen spioneri förbehållas fall där gynnandet av främmande makt ingår som ett avsiktligt led i gärningsmannens handlande. Kravet på direkt uppsåt angavs i den föreslagna lagtexten med uttrycket "för att" i stället för som i det nuvarande stadgandet "med uppsåt att".

Justitiekanslern, som noterade att remissinstanserna i stor utsträckning godtagit förslaget att begränsa spioneristadgandets omfattning på angivet sätt, hade ingen erinran mot förslaget och tillstyrkte bifall till propositionen i denna del (JuU 1975/76:46).

Som en följd av den nyss nämnda ändringen i 19 kap. 5 § BrB föreslogs i propositionen att gärningsbeskrivningen beträffande brottet obehörig befattning med hemlig uppgift skulle ändras till att omfatta gärningar som f. n. är att bedöma som spioneri och som har avsett hemlig uppgift men som har förövats med enbart indirekt eller eventuellt uppsåt att gå främmande makt till handa. Ändringen föreslogs komma till uttryck genom utbyte av orden "utan uppsåt" mot "utan syfte".

En följd av de nu nämnda förslagen i propositionen var en begränsning av det straffbara området i förhållande till gällande rätt. Gärningar, som avser förhållanden av icke hemlig natur och objektivt är sådana som avses i 5 § och som begås med indirekt eller eventuellt uppsåt att gå främmande makt till handa, skulle nämligen enligt förslaget komma att falla utanför såväl 5 § som 7 §. För att fånga upp dessa handlingar, som alltså f. n. bedöms som spioneri,

kunde det enligt departementschefen i och för sig övervägas att låta dem omfattas av straffansvar. Den nuvarande begränsningen i 7 § till uppgifter av hemlig natur torde emellertid enligt departementschefen täcka alla väsentliga fall då en straffsanktion kan ha en funktion att fylla. De fall som enligt förslaget i propositionen mönstrades ut från 5 § och som inte fångades upp av 7 § syntes enligt departementschefen i praktiken vara så osannolika att man kunde bortse från dem.

Utskottet, som noterade att en reglering i enlighet med förslaget i propositionen vid remissbehandlingen tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser, delade uppfattningen att de fall som enligt förslaget lämnades utanför det straffbara området i praktiken syntes vara så osannolika att man kunde bortse från dem när det gäller kriminalisering. Under hänvisning till det anförda tillstyrkte utskottet att 19 kap. 7 § BrB gavs den i propositionen föreslagna lydelsen.

Som nyss redovisats innehåller 19 kap. 7 § första stycket BrB en särskild straffskärpningsgrund för det fall att riket är i krig.

I propositionen föreslogs att straffskärpningsgrunden skulle utmönstras och att som 8 § i 19 kap. skulle införas ett särskilt stadgande avseende grova fall av obehörig befattning med hemlig uppgift. Syftet med den föreslagna ändringen var att brott av allvarlig art som t. ex. innefattar tillhandagående av främmande makt inte skulle komma att bedömas efter en förhållandevis lindrig straffskala. Den föreslagna bestämmelsen hade utformats efter direkt mönster från stadgandet i 6 § angående grovt spioneri. Som kvalifikationsgrunder angavs sålunda att gärningen varit av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rört förhållande av stor betydelse eller att den brottslige röjt vad som på grund av allmän eller enskild tjänst betrotts honom. Utöver dessa i 6 § upptagna omständigheter angavs i den föreslagna 8 § också det fall att gärningen innefattat tillhandagående av främmande makt.

I likhet med departementschefen ansåg utskottet att det borde införas ett särskilt stadgande med särskild brottsbenämning för grova brott av den art som avses med 7 §. Utskottet tillstyrkte sålunda att 19 kap. 8 § gavs den lydelse som hade förslagits i propositionen.

Med anledning av motionärens hänvisning till vissa remissinstansers uttalanden under förarbetena till 1976 års tryckfrihetsrättsliga lagstiftning bör här nämnas att under remissbehandlingen av betänkandet (Ds Ju 1975:16) Spioneribrottet m. m. förslaget att införa en särskild straffbestämmelse i BrB för grova fall av obehörig befattning med hemlig uppgift inte mötte någon egentlig erinran. Pressens samarbetsnämnd (Publicistklubben, Svenska journalistförbundet och Svenska tidningsutgivareföreningen) uttalade uttryckligen att nämnden inte hade någon erinran mot att man som en konsekvens av den föreslagna ändringen av spioneristadgandet införde en särskild straffskala för grova fall. Sveriges författarförbund uttalade bl. a. att förbundet insåg att det av lagtekniska skäl var nödvändigt att införa en

bestämmelse om grov obehörig befattning med hemlig uppgift för att inte normalbrottet i 19 kap. 7 § BrB skulle komma att tänjas utöver vad brottskriterierna anger. Förbundet förklarade sig acceptera den angivna metoden.

Utskottet var inte enhälligt när det gällde utformningen av stadgandet om obehörig befattning med hemlig uppgift i 19 kap. 7 § BrB. I en reservation (c, m) uttalades bl. a. följande:

Eftersom en mer ingående studie av tänkbara effekter av förslaget saknas, anser utskottet försiktigheten bjuda att man inte begränsar det straffbara området i förhållande till gällande rätt i fullt ut den omfattning som föreslås i propositionen. Enligt utskottets mening bör 7 § göras tillämplig på alla förfaranden som kännetecknas av indirekt eller eventuellt uppsåt att gå främmande makt till handa och som hittills varit straffbara enligt 5 §. Denna uppfattning överensstämmer med vad bl. a. justiekanslern anfört under remissbehandlingen och lagrådet förordat i sitt yttrande till utskottet. Det bör understrykas att det straffbara området enligt utskottets nu gjorda bestämning såvitt nu är i fråga endast omfattar förfaranden där gärningsmannen har indirekt eller eventuellt uppsåt att gå främmande makt till handa med uppgifter av sådan art att de skyddas av spioneribestämmelsen.

I en följdreservation angående utformningen av stadgandet om grov obehörig befattning med hemlig uppgift anförde reservanterna bl. a. följande:

I fråga om det i lagstiftningsärendet uppmärksammade sambandet mellan regleringen i BrB av grovt brott av här berörd art och regleringen av meddelarskyddet i 7 kap. 3 § TF enligt förslagen i propositionen 1975/76:204 måste enligt utskottets mening framhållas följande. Enligt den i propositionen 1975/76:204 förslagna utformningen av 7 kap. 3 § TF skall det skydd mot tryckfrihetsåtal som meddelare eljest åtnjuter genombrytas dels såsom f. n. om meddelaren gör sig skyldig till bl. a. spioneri eller grovt spioneri, dels – till följd av den ändrade regleringen av spioneribrottet i 19 kap. 5 § BrB – om han gör sig skyldig till grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

Den föreslagna regleringen i 7 kap. 3 § TF innebär sålunda bl. a. att meddelarskyddet genombryts redan vid s. k. enkelt spioneri, som kan ha avsett *icke* hemliga uppgifter vars röjande för främmande makt kan medföra relativt ringa men för rikets säkerhet. Det är alltså här fråga om förfaranden som kan bestraffas med enbart en månads fängelse. Mot denna bakgrund framstår det som uppenbart att den närmast tekniska jämkning av utformningen av stadgandet om obehörig befattning med hemlig uppgift som utskottet i det föregående förordat icke leder till någon inskränkning av meddelarskyddet till men för tryckfriheten. Det måste nämligen beaktas att de fall – där meddelarskyddet utöver vad som följer av förslaget i propositionen 1975/76:204 skulle komma att genombrytas vid grov obehörig befattning med uppgift av betydelse för rikets säkerhet om utskottets förslag godtas – gäller *grova* förfaranden, som t. ex. varit av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde förhållande av stor betydelse, förfaranden som f. n. är att bedöma som spioneri eller grovt spioneri och vilka f. n. kan bestraffas med fängelse på livstid. Enligt utskottets mening kan de tryckfrihetsrättsliga aspekterna uppenbarligen inte få leda till att sådana förfaranden – vid den straffrättsliga bedömning varom nu är fråga – i framtiden lämnas utanför det kriminaliserade området. Detta

gäller självfallet även om de fall som här kan tänkas i praktiken är så osannolika som departementschefen utgår ifrån.

Riksdagen följde utskottet (rskr 1975/76:393). Den nya lagstiftningen träder i kraft i nu aktuella delar den 1 januari 1978 (SFS 1976:509).

Meddelarskyddet enligt TF

Enligt 1 kap. 1 § TF står det i princip envar fritt inte blott att i tryckt skrift såsom författare framföra sina tankar och åsikter utan också att meddela uppgifter och underrättelser i vilket ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift. För att sådan meddelare skall få del av det skydd TF erbjuder måste emellertid meddelandet lämnas till vissa särskilt angivna personer, nämligen till skriftens författare eller utgivare eller, om för skriften finns särskild redaktion, till denna eller också till företag för yrkesmässig förmedling av nyheter till periodiska skrifter, nyhetsbyråer. Meddelandet skall dessutom lämnas med den enda avsikten att det skall bli publicerat i skriften. Om det verkligen publiceras eller ej har däremot i regel ingen betydelse för meddelarens skydd. Meddelarskyddet gäller också författare till artikel i periodisk skrift.

Meddelarens ansvarsfrihet är enligt TF inte total. Enligt TF får meddelarskyddet – då fråga är om uppgifter som lämnas för publicering i här i riket tryckt skrift – vika i vissa situationer.

Bl. a. kan sålunda en meddelare efter åtal vid allmän domstol straffas om lämnandet av uppgiften innebär vissa grova brott mot rikets yttre eller inre säkerhet. De brott det här är fråga om uppräknas i 7 kap. 3 § andra stycket TF och avser uppror, högförräderi, landsförräderi, landssvek, spioneri, grovt spioneri eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Denna bestämmelse infördes 1967 efter förslag av straffrättskommittén, som ansåg att meddelarskyddet i dessa fall var av mindre vikt än de värden som kunde äventyras genom uppgifter av sådant slag.

I betänkandet (SOU 1975:49) Massmediegrundlag lämnade massmedieutredningen ett förslag till sådan grundlag. I lagförslaget behölls de nuvarande undantagen från meddelarfriheten när det gällde grova brott mot rikets säkerhet med bl. a. den ändringen att grov obehörig befattning med hemlig uppgift tillfördes uppräknningen. Utredningens förslag i denna del hängde samman med det förut nämnda förslaget i betänkandet (Ds Ju 1975:16) Spioneribrottet m. m. att i BrB införa ett särskilt straffstadgande om sådant brott.

Massmedieutredningen framhöll bl. a. att, sett från synpunkten av rikets säkerhet, en uppgift kan vara lika farlig vare sig lämnandet av den enligt de nya reglerna skall betraktas som spioneri eller som grov obehörig befattning med hemlig uppgift. För möjligheten att motverka att fara i detta hänseende kan uppkomma för riket och att verkställa förundersökning därom måste det enligt utredningen vara av värde att kunna ingripa på ett tidigt stadium,

oavsett gärningsmannens uppsåt i det särskilda fallet. Det vore också otillfredsställande, förklarade utredningen, om ett ingripande i dylika fall inte skulle kunna ske, förrän den farliga uppgiften har blivit offentliggjord och skadan sålunda redan skett. Med hänsyn härtill ansåg utredningen att även brottet grov obehörig befattning med hemlig uppgift borde upptas bland de brott som skall kunna föranleda åtal mot meddelaren, liksom också försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Förslaget innebar enligt utredningen att räckvidden av undantagsbestämmelsen väsentligen blir densamma som f. n. enligt 7 kap. 3 § TF.

Under remissbehandlingen av utredningens beträkande framfördes av Svea hovrätt kritik mot den konsekvens av förslaget som innebär att vissa gärningar som f. n. utgör spioneri kommer att bli straffria. Hovrätten anförde vidare att även obehörig befattning med hemlig uppgift, som ej är att anse som grovt brott, syntes böra bryta meddelarskyddet. Överbefälhavaren betonade vikten av att grov obehörig befattning med hemlig uppgift upptas bland de brott som tar över meddelarskyddet. Uppfattningen att meddelarskyddet inte skall brytas ens om meddelandet innefattar grov obehörig befattning företräddes av andra remissinstanser, nämligen Sveriges författarförbund, Frilansklubben inom Svenska journalistförbundet och Pressens samarbetsnämnd. Samarbetsnämnden ansåg dock att ansvar för brottet grov obehörig befattning med hemlig uppgift skulle kunna utkrävas även av meddelare under krig och därmed jämförliga förhållanden. Hovrätten över Skåne och Blekinge uttalade bl. a. att den inte blivit övertygad om att de uppräknade brotten skall gälla framför meddelarskyddet.

I prop. 1975/76:204 upptogs på grundval av massmedieutredningens överväganden förslag till en omfattande partiell reform av TF. Där föreslogs också införande i 7 kap. 3 § TF av brottet grov obehörig befattning med hemlig uppgift. Till stöd för förslaget hänvisade departementschefen till de skäl som massmedieutredningen hade åberopat. Han framhöll särskilt att tillägget av det ifrågavarande brottet – föranlett av att spioneribegreppet ges en snävare innebörd – inte torde leda till någon utsträckning av bestämmelsen i 7 kap. 3 § TF om undantag från meddelarfriheten.

Riksdagen har antagit det i propositionen framförda förslaget till ny lydelse av 7 kap. 3 § TF med viss av konstitutionsutskottet föreslagen jämkning som här är utan intresse (KU 1975/76:54, rskr 394 och KU 1976/77:1, rskr 2). Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1978 (SFS 1976:955).

Pågående utredningsarbete

Med anledning av uttalanden under riksdagsbehandlingen av prop. 1975/76:174 med förslag till ändringar i BrB:s bestämmelser om spioneri m. m. har chefen för justitiedepartementet efter regeringens bemyndigande 1977 tillkallat en kommitté med uppdrag att utreda frågan om vissa *straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet* (Dir. 1977:5). Utredningsarbetet avser främst frågan om kriminalisering av sådana spionageformer, som har politisk

eller ekonomisk (inkl. industriell) inriktning men samtidigt faller utanför den nuvarande gärningsbeskrivningen för spioneribrottet. Översynen gäller vidare frågorna om lagstiftning mot falsk ryktesspridning och mot propaganda som finansieras från utlandet och som kan medföra fara för den fria meningsbildningen i landet. Bestämmelsen om grov obehörig befattning med hemlig uppgift aktualiseras inte i direktiven. I direktiven erinrar departementschefen om att de lagstiftningsåtgärder som kommittén kan komma att föreslå inte enbart avser BrB utan också berör TF. Samråd borde därför komma till stånd med den här nedan nämnda kommittén med uppdrag att utreda frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag.

Efter regeringens bemyndigande har departementschefen i år också tillkallat en kommitté för att utreda frågan om en *ny yttrandefrihetsgrundlag* (Dir. 1977:71). Huvuduppgiften för kommittén bör enligt direktiven vara att skapa ett regelsystem som på samma sätt som TF ställer upp hinder mot sådana ingrepp från det allmännas sida som är ägnade att försämra förutsättningarna för ett fritt åsiktsutbyte i samhället. Regleringen bör i princip omfatta alla de medier som kan ha särskild betydelse för den fria åsiktsbildningen.

Av särskilt intresse i förevarande sammanhang är att departementschefen i direktiven framhåller att det inte bör vara någon förstahandsuppgift för kommittén att ta ställning till brottskatalogens innehåll och avfattning. Enligt departementschefen bör kommittén i denna del i allt väsentligt utgå från gällande rättsläge. Eventuella ändringar i det straffrättsliga regelsystemet får i stället övervägas i särskild ordning. Målet bör därvid enligt departementschefen liksom hittills vara att man skall åstadkomma bestämmelser som gäller både inom och utanför det område som omfattas av det särskilda grundlagsskyddet. I sammanhanget erinrade departementschefen om den nyss nämnda kommittén med uppdrag att se över vissa av straffbestämmelserna till skydd för rikets säkerhet.

Utskottet

I motionen 1976/77:87 kritiseras från tryckfrihetsrättsliga utgångspunkter den av riksdagen år 1976 beslutade straffrättsliga lagstiftningen rörande spioneri och vissa andra brott mot rikets säkerhet. Den nämnda lagstiftningen, som träder i kraft den 1 januari 1978, innebär bl. a. att straffansvaret för spioneri begränsas till fall där gärningsmannen haft direkt uppsåt att gå främmande makt till handa samt att – som en följd av denna ändring – brottet obehörig befattning med hemlig uppgift omfattar gärningar som f. n. är att bedöma som spioneri och som har avsett hemlig uppgift men som har förövats med enbart indirekt eller eventuellt uppsåt att gå främmande makt till handa. För att förhindra att sådana brott av allvarlig art, som t. ex. innefattar tillhandagående av främmande makt, skulle komma att bedömas efter den förhållandevis lindriga straffskalan för normalbrottet (böter eller

fängelse i högst två år) infördes också ett särskilt stadgande avseende grova fall av obehörig befattning med hemlig uppgift. Enligt stadgandet, vilket upptogs som 19 kap. 8 § i BrB, skall i sådana fall dömas till fängelse i högst fyra år. Samtidigt med ändringarna i BrB beslutade riksdagen sådan ändring i 7 kap. 3 § TF att det tryckfrihetsrättsliga meddelarskyddet skall genombrytas vid bl. a. grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

Motionsyrkandet går ut på att riksdagen skall upphäva stadgandet om grov obehörig befattning med hemlig uppgift i 19 kap. 8 § BrB. Syftet med yrkandet anges vara att åstadkomma en sådan reglering av tryckfriheten att större frihet skapas för kritiska journalister att fritt granska samhällets olika inrättningar.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet till en början erinra om att både införandet i BrB av en straffbestämmelse om grov obehörig befattning med hemlig uppgift och den samtidigt vidtagna förstärkningen av meddelarskyddet i TF beslutades av riksdagen under stor enighet. Som framgår av redovisningen i det föregående gjordes under riksdagsbehandlingen av den straffrättsliga lagstiftningen ingående överväganden rörande utformningen av ifrågavarande staffstadganden. I samband därmed uppmärksammades också sambandet mellan regleringen i BrB av grovt brott av här berörd art och regleringen av meddelarskyddet i 7 kap. 3 § TF enligt förslagen i prop. 1975/76:204.

Enligt utskottets mening har efter riksdagens ställningstagande förra året inte inträffat någon omständighet som bör föranleda riksdagen att riva upp beslutet om den nya lagstiftningen i här behandlade delar. Motionen bör därför avslås.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1976/77:87.

Stockholm den 8 november 1977

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Eric Jönsson (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Lilly Bergander (s), Gunde Raneskog (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Svea Wiklund (c), Carl Lidbom (s), Gunilla André (c), Ella Johnsson (c), Helge Klöver (s) och Björn Körlof (m).

